

Кравчук К.Г.,

викладач

(м.Хмельницький);

Нагорняк Х.М.,

кандидат мистецтвознавства, доцент

(м.Івано-Франківськ)

Стан художньої освіти Хмельниччини в 1990-ті рр.

У статті відображені основні тенденції розвитку і параметри функціонування системи художньої освіти України останнього десятиліття ХХ ст. на прикладі художньо-освітнього середовища Хмельницької області. Характеризується вплив модернізації на діяльність навчальних закладів мистецького профілю, що представляли вертикаль: дитяча художня школа – училище – вищий навчальний заклад, розташованих в найбільших районних центрах і містах області.

Зазначається, що в умовах національного відродження України (1990-ті рр.) завдяки внесеним у навчальні плани змінам, початкові мистецькі навчальні заклади відроджують традиції українського мистецтва, зокрема декоративно-прикладного мистецтва Подільського регіону. Відбудовуються приміщення художніх закладів і відкриваються нові школи мистецтв. Попри економічні труднощі, активізується виставкова діяльність і проведення конкурсів дитячої творчості.

Розглянуто основні етапи розвитку та реформування середньої ланки художньої освіти, становлення нових напрямів професійної діяльності, відкриття художніх і художньо-педагогічних спеціальностей на базі педагогічних училищ й училищ культури. Вказується, що тенденція до диверсифікації діяльності навчальних закладів в цілому сприяла активізації художнього життя в регіоні.

Ключові слова: *художня освіта, художнє життя, Хмельницька область.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Історія художньої освіти на Хмельниччині 90-х рр. ХХ ст. є невід'ємною частиною культурного розвитку регіону. Досліджуваний період – один із найбільш доленосних не тільки для Поділля, але й України. Перші роки державної незалежності були важливими в історії розбудови культури і мистецтва української держави, засвідчивши певні позитивні зрушення в духовній сфері.

Зміна ціннісних орієнтирів призвела до суттєвих трансформацій міжкультурних і соціальних зв'язків, внаслідок чого найбільш гострими та глобальними стали реформи в галузі вітчизняного освітнього простору, які торкнулись інтересів всіх прошарків населення: відбувається розширення кола освітніх послуг, з'являється контрактне навчання, виникають приватні й недержавні навчальні заклади. Така модернізація освіти в країні не пройшла осторонь й системи художньої освіти, що призвело до зміни параметрів її функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.... З огляду на проблему, розглянуту в даній публікації, важливими є наукові розвідки стосовно методології мистецької педагогіки (О. Рудницька), комплексної характеристики мистецькоосвітньої сфери та культуротворчих процесів в цілому в Україні (С. Волков, І. Гнатишин, А. Чебикін, В. Шейко, Р. Шмагало), та, зокрема, на Поділлі впродовж ХХ – ХХІ століть (І. Гуцул, О. Попик, Н. Урсу, А. Шулик та ін.).

Зважаючи на широкий ґрунт наукових розвідок, присвячених проблемам мистецької освіти, залишаються мало висвітленими проблеми розвитку художньої освіти в соціокультурній динаміці Подільського регіону другої пол. ХХ – початку ХХІ ст.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у визначенні стану художньої освіти на теренах Хмельницької області в умовах початку національного відродження України (1990-ті рр.)

Виклад основного матеріалу... Особлива роль в державотворчих процесах, що відбувалися в Україні на межі ХХ та ХХІ століть, належала системі художньої освіти як специфічній мистецькоосвітній галузі. Традиційно під художньою освітою розуміється розгорнута система професійної підготовки фахівців у галузі образотворчого мистецтва та художньої творчості за допомогою спеціальних навчальних закладів (система початкової, середньоспеціальної та вищої художньої освіти), розгорнутої системи державних і громадських заходів (художні виставки, конкурси, фестивалі тощо), різних форм художньої самодіяльності.

Функціонування системи художньої освіти пов'язано насамперед із діяльністю навчальних закладів художнього профілю. Саме у них реалізуються актуальні завдання зі збереження духовного багатства нації, прищеплюються професійні художні знання та навички, розкриваються

художні здібності та формується естетична культура особистості.

Художня освіта в 90-х рр. ХХ ст. базувалася на діяльності 4 взаємопов'язаних типах спеціалізованих навчальних закладів:

- дитячих школах естетичного виховання (художні школи, школи мистецтв);
- середніх спеціальних навчальних закладах (починаючи з 1998 р. – вищі навчальні заклади I – II рівнів акредитації) – художні училища;
- середніх спеціальних загальноосвітніх школах (художні школи-інтернати для обдарованих дітей);
- вищих навчальних закладах (художні інститути).

Така вертикаль (дитяча художня школа – училище – вищий навчальний заклад), створена як мережа мистецьких навчальних закладів по всій території України, забезпечувала послідовне формування в особистості професійних компетентностей з образотворчої діяльності.

Можна констатувати, що найбільш розвиненою на території Хмельницької області залишалась успадкована від колишнього Радянського Союзу система початкової художньої освіти із 9 дитячих художніх шкіл (ДХШ) у найбільших районних центрах і містах області – Волочиська (1981 р.з.), Городоцька (1979 р.з.), Кам'янець-Подільська (1969 р.з.), Нетішинська (1989 р.з.), Полонська (1988 р.з.), Старокостянтинівська (1972 р.з.), Теофіпольська (1989 р.з.), Хмельницька (1968 р.з.), Шепетівська (1970 р.з.).

Існуюча система початкової художньої освіти отримала переваги попереднього досвіду організації позашкільної освіти радянської доби, серед яких виокремимо наступні:

- висока якість навчання, яка досягалась ефективним використанням індивідуальної форми навчання;
- суворий відбір претендентів на навчання на конкурсній основі;
- відносно невисока оплата послуг за навчання;
- ретельний підбір і розстановка художньо-педагогічних кадрів.

Як і раніше, до змісту початкової художньої освіти входило 5 обов'язкових навчальних предметів («Рисунок», «Живопис», «Композиція», «Скульптура», «Бесіди з історії мистецтв») та проходження обов'язкової літньої навчальної 2-тижневої пленерної практики. Згідно із новим навчальним планом, затвердженим у 1994 р. Міністерством культури України, теоретичну дисципліну «Бесіди з історії мистецтв» було перейменовано на «Історію мистецтв» і фактичного реформування змісту освіти не відбулось.

Завдяки внесенню до плану дисципліни за вибором (1988 р.) справдились сподівання керівництва художніх шкіл області щодо відродження традиційних народних промислів Поділля. Так, у Городоцькій ДХШ на початку 90-х рр. ХХ ст. вдалось створити відділ гончарства та кераміки за активного сприяння завідуючої райвідділу культури Т. Стан. У річному звіті про роботу школи за 1991-1992 навчальний рік директор школи А. Фурлет зазначав, що завдяки здобутій Україною незалежності «школа одержала змогу звернутись до першоджерел народного і, насамперед, національного мистецтва» [1, арк. 78]. Це підтвердила обласна виставка дитячої творчості, де домінуючою була національна тематика, народні звичаї та традиції.

Отримавши нове приміщення (1986 р.), Волочиська ДХШ функціонувала у складі міської школи мистецтв. У 1990-1991 рр. школа активно почала впроваджувати в зміст навчання вивчення українського фольклору та етнографії. Велика роль відводилася ознайомленню з мистецтвом рідного краю: творчістю художників В. Гагенмейстера, С. Данилишина, В. Розвадовського, М. Мазура. Школа, на чолі з М. Авдикевичем, свою мету вбачала в «наданні особі можливості максимально розкрити власну індивідуальність, закладені природою здібності, нахили і таланти» [2, арк. 1].

У Нетішинській ДХШ у плані відродження національної культури проводяться тематичні вечори, присвячені творчості визначних українських художників О. Новаківського, І. Труша, І. Їжакевича тощо. У травні 1993 р. школа організує відділення художніх промислів та ремесел із класами художньої вишивки та лозоплетіння й таким чином надає можливість своїм вихованцям отримати доступ до надбань вітчизняного декоративно-прикладного мистецтва.

У той час, коли матеріальна й технічна база багатьох закладів залишалася вкрай обмеженою, справжнім святом для жителів м. Полонне стало відкриття у 1991 р. окремої споруди для дитячої художньої школи. Заклад отримав у своє розпорядження великі світлі класи, виставкову залу та хол, прикрашений монументальним розписом. А вже у 1992 р. Полонська ДХШ мала свою філію на базі дитячого оздоровчого табору в смт. Понінка.

Своє 25-річчя у 1993 р. відсвяткувала Хмельницька дитяча художня школа, яку за цей період закінчило 973 учні. Школа й надалі у своїх стінах щорічно організує і проводить звітні виставки творчих робіт учнів та викладачів інших шкіл області, що сприяє обміну досвідом педагогічних колективів та надає поштовх до створення учнями якісніших, різноманітніших у жанровому відношенні робіт.

На шляху до утвердження суверенітету держави в області відбувається низка значних подій у культурно-мистецькому житті, одна з яких – відкриття у 1990 р. на базі гурт-студії «Просвіт» дитячої художньої школи традиційного народного мистецтва у с. Самчики Старокостянтинівського району (рішення Хмельницького виконкому обласної ради трудящих від 31 серпня 1990 р. № 135), одним із напрямів діяльності якої став декоративний розпис. Плідну роботу у вивченні народної культури засвідчили виставки та фестивалі, у яких учні та викладачі школи активно брали участь [3, с. 46].

Ще однією подією стало започаткування у 1991 р. школи мистецтв у м. Хмельницькому, яка працювала за експериментальними на той час навчальними планами, відповідно до яких учні навчалися 8 або 11 (з урахуванням підготовчого класу – 12) років. У перші роки функціонування закладу на образотворчому відділенні навчалось 148 учнів. Започатковано проведення інтегрованих уроків, відкриття виставок з музичним та театральним оформленням. З часу створення школи її директор А. Чабан мав надію відкрити відділення декоративно-прикладного мистецтва (гончарне ремесло, чеканка, графіка, вишивка) та на заваді ставала база і матеріальні можливості [4, с. 3].

Усі початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади області, що займалися художньою освітою, брали активну участь у виставковому житті міст, районів та області загалом. Відходять у минуле виставки, присвячені знаменним датам радянського календаря, натомість організовуються експозиції до фольклорних свят: «Подільські вечорниці», «Слов'янське коло» (Кам'янець-Подільська ДХШ), «Душі криниця» (Старокостянтинівська ДХШ) тощо; до пам'ятних дат: до 500-річчя Запорозької Січі (Волочиська ДХШ), до 500-річчя м. Хмельницького, до днів міст області тощо.

У 1990-1991 навчальному році більшість шкіл області представили творчі роботи своїх вихованців на V Республіканській виставці дитячої художньої творчості в м. Рівне. Дедалі частіше учні шкіл брали участь у конкурсах дитячої творчості – малюнку на асфальті, Всеукраїнському Шевченківському конкурсі, «Олімпійських надій» (1993), «Підводних фантазій» (Донецьк, 1995-1997), «Нові імена України» (Київ, 1997), «Підводний світ» (Франція, 1997) та ін.

Загострення економічної кризи в країні середини 1990-х рр. та згорання до мінімуму державного фінансування культури поставило багато художніх шкіл у скрутне становище: зменшувався контингент учнів через збільшення плати за навчання у Полонській ДХШ [5, арк. 83]; зростала заборгованість заробітних плат у школах області; у вересні-жовтні 1996 р. стояло питання про існування Городоцької ДХШ як навчального закладу, педколектив якої у січні 1997 р. вимушений був піти в неоплачувану відпустку [5, арк. 52]; у Теофіпольській художній школі учні через постійні відключення електроенергії й збільшену батьківську плату до 15 гривень покидали заклад і переходили до безкоштовного гуртка образотворчого мистецтва в районному будинку дитячої творчості [5, арк. 57]. На запитання в інтерв'ю одній місцевій газеті, чого б не збільшити плату за навчання у Хмельницькій міській дитячій художній школі для покращання життя педагогів, її директор Б. Куценко відповідав: «Якщо в наш важкий час люди тягнуться до мистецтва, їх треба підтримувати, оскільки набуто в школі вони несуть в майбутнє» [6, с. 5]. Така позиція не тільки директора Хмельницької ДХШ, але й інших керівників художніх шкіл краю, в результаті показала, що завдяки ентузіазму й самовідданій праці педагогів, мистецькі заклади вистояли і відстояли не тільки набуті досягнення, але й готові були здобувати нові.

У 1990-их рр. у нових умовах розвитку художнього виробництва опинилася середня ланка художньої освіти, яку на Хмельниччині було представлено Кам'янець-Подільським училищем культури, Кам'янець-Подільським ПТУ № 15 й Грицівським СПТУ № 19.

Процес реформування системи мистецької освіти, її концептуальних структурних та організаційних основ, розпочатий у контексті соціально-економічних перетворень, які відбувалися в Україні в 80-90-их рр. ХХ ст., торкнувся і вказаних вище закладів освіти. Час вказував, що на ринку праці потрібен був такий фахівець, який би легко адаптувався до нових виробничих відносин, змін у технологіях виготовлення виробів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Тому, як і до інших СПТУ країни, до Грицівського СПТУ № 19 було закріплено базові підприємства Укрхудожпрому (виробничо-художнє об'єднання «Вінничанка», Чернівецька фабрика художніх виробів ім. Федьковича), що сприяло оновленню матеріально-технічної бази навчального закладу, організації виробничої практики в умовах художнього виробництва.

Всі профтехучилища перейшли на підготовку фахівців за новими навчальними планами, із внесенням до них курсу «Етнографія і фольклор рідного краю», в якому значна увага приділялась вивченню звичаїв, обрядовості та відродженню традиційних ремесел регіону. За рішенням Колегії Міністерства народної освіти УРСР підготовка у профтехучилищах кваліфікованих робітників для відродження художніх народних ремесел і промислів вважалась складовою процесу збереження і розвитку української національної культури, зростання самосвідомості підростаючого покоління [7]. Запровадження регіонального компонента у зміст професійної підготовки майбутніх робітників

художніх промислів і ремесел сприяв їхньому ознайомленню з регіональними особливостями технологій художнього розпису деревини і кераміки, вишивки, ткацтва, композиційними закономірностями й методами декорування виробів декоративно-прикладного мистецтва.

У 1991 р. Грицівському СПТУ № 19 було надано статус «художнє професійно-технічне училище» (Наказ Міністерства народної освіти УРСР від 12.12. 1991 р. № 214) й згодом, у 1993 р., заклад реорганізовано у Вище художнє професійне училище № 19 (Наказ Міністерства освіти і науки № 191 від 15.06.1993 р.). Реорганізоване училище відтепер здійснювало підготовку фахівців із таких професій: вишивальниця-майстер із виготовлення художніх виробів і народного одягу та виконавець художньо-оформлювальних робіт.

Кам'янець-Подільське училище культури із 1992 р. почало здійснювати підготовку студентів за новою спеціальністю «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво», яку у 1996 р. успішно акредитовано для подальшої підготовки фахівців для культурно-мистецької галузі регіону.

На початку 90-х рр. ХХ ст. у Подільському краї, який славиться багатими традиціями народної творчості та в якому створені національні заповідники («Кам'янець», «Подільські Товтри», «Медобори»), виникла потреба підготовки спеціалістів із виготовлення художніх виробів і сувенірної продукції для сфери туризму. Тому в Кам'янець-Подільському професійно-технічному училищі № 15 (у 1998 р. заклад отримав статус «художнього») у 1994 р. впроваджено нові професії з художньої вишивки, художнього ткацтва та килимарства, різьби по дереву та бересті.

Отже, можемо констатувати що у 90-ті рр. ХХ ст. професійних художніх навчальних закладів на території Хмельницької області було мало, а вищі спеціалізовані художні навчальні заклади були взагалі відсутні. Проте вважаємо за доцільне окреслити ті тенденції вищої художньої освіти на Хмельниччині, що в подальшому вплинули на її розвиток.

У 1986 році в Кам'янці-Подільському педінституті задоволення потреб шкіл області у кваліфікованих вчителів образотворчого мистецтва відбувся перший набір студентів на спеціальність «Початкове навчання» з додатковою спеціалізацією «Образотворче мистецтво».

Упродовж 1990-х рр. в інституті відбувається підбір кваліфікованих художників-педагогів задля підвищення якості викладання художніх дисциплін. Так, викладачами предметів образотворчого циклу стали випускник Львівського поліграфічного інституту М. Гуменюк; випускники Одеського державного педагогічного інституту ім. К. Д. Ушинського – В. Донець та Л. Бондар. У 1992 р. до викладацької діяльності на нові спецкурси залучена випускниця Львівського інституту декоративного і прикладного мистецтва Н. Урсу.

Завдяки наполегливій праці нового якісного складу викладачів що до формування відповідної матеріально-технічної та методичної бази, на той час уже в університеті став можливим подальший набір студентів у 2003 р. на мистецько-педагогічну спеціальність «Педагогіка і методика середньої освіти. Образотворче мистецтво».

Схожі процеси проходили і в Хмельницькому педагогічному училищі, де у 1989 р. відбувся перший набір за спеціальністю «Вчитель початкових класів. Керівник гуртка образотворчого мистецтва».

Відкриття нових спеціальностей відповідало диверсифікації діяльності закладів освіти (відкриття нових напрямів професійної діяльності, спеціальностей, кваліфікацій) – характерній тенденції розвитку художньої освіти в Україні, що, на думку С. Волкова, є здебільшого негативною. Дослідник констатує, що через відсутність єдиних державних стандартів освіти «мистецькі кадри фактично почали готуватися в неспеціалізованих закладах освіти – педагогічних училищах (коледжах), училищах культури і навіть у технічних навчальних закладах. Такі заклади не забезпечували стандартів спеціальних мистецьких навчальних закладів, але завдяки широкій мережі впливали на вироблення цих стандартів з урахуванням власних можливостей» [8]. В умовах Хмельницької області, на нашу думку, це було позитивним явищем, бо, як наголошує О. Попик: «брак кваліфікованих спеціалістів художньо-педагогічного напрямку освіти призводить до духовного обкрадання молоді, низького рівня культури підростаючого покоління», а тому вкрай «важливо удосконалювати і розвивати систему мистецької освіти на Поділлі, зокрема в Хмельницькій області» [9], вирішуючи при цьому одне із важливих завдань із збереження і передачі кращих національно-регіональних художніх традицій.

Висновки... Проведений аналіз стану системи художньої освіти Хмельниччини 1990-х рр. минулого століття дозволяє зробити висновки, що мають значення для аналізу їх впливу на художнє життя області.

По-перше, наявність широкої мережі початкових спеціалізованих закладів освіти, які надають художню освіту під керівництвом досвідчених спеціалістів, вказує на великий потенціал і високий рівень їх взаємодії в мистецькоосвітньому середовищі. Це значно впливає на художнє життя регіону, оскільки постійні виставки і конкурси залучають учнів, їх сім'ї, а також велику кількість людей на виставковій майданчики, чим в цілому активізують художнє життя в містах та районах області.

По-друге, попри всі труднощі 1990-х рр. активно формуються демократичні тенденції, а також відбувається оновлення художнього життя, наповнюючись національним змістом.

По-третє, реформування системи професійної мистецької освіти сприяло реалізації актуальних завдань збереження духовного багатства нації, відродження традиційних народних промислів регіону.

По-четверте, тенденцією розвитку середньої і вищої ланки художньої освіти регіону стала диверсифікація діяльності закладів освіти, художньо-освітня діяльність яких дозволила закласти підвалини функціонування неперервної художньої освіти для постійного забезпечення наявності та поповнення спеціалістів художньої галузі в області.

Список використаних джерел і літератури:

1. Державний архів Хмельницької області (Далі – ДАХМО), Ф. Р.3512, оп.1, спр. 644. – Річні текстові звіти про роботу дитячих музичних і художніх шкіл за 1991-1992 н.р. – Т.1. – 259 арк.
2. ДАХМО, Ф. Р.3512, оп.1, спр. 682. – Річні текстові звіти про роботу дитячих музичних і художніх шкіл за 1993 рік. – Т.3. – 131 арк.
3. Дивокрай. Науково-краєзнавчий альманах [гол. ред. А. Лавренюк]. – Хмельницький: Евріка, 1998. – №3. – 84 с.
4. Голунський В. На початку дороги [Інтерв'ю з А.Д. Чабаном] / В.Голунський // Хмельницький вечірній. – 1991. – 19 листопада (№103). – С.3.
5. ДАХМО, Ф. Р.3512, оп.1, спр.791. – Річні текстові звіти про роботу музичних та художніх шкіл за 1996-1997 н.р. – 210 арк.
6. Іванішина Н. Юр'їв день. Працівники культури та освіти завжди скаржились на неувагу до себе та ось нарешті до них дійшли руки [Текст] / Н. Іванішина // Хмельницький вечірній. – 1995. – 30 вересня (№76-78). – С.5
7. Рішення Колегії Міністерства народної освіти УРСР від 19.06.1991 р., протокол № 6/36 «Про подальший розвиток та поліпшення підготовки робітничих кадрів в професійно-технічних училищах республіки для художніх народних промислів та ремесел». – К. – С.1-4.
8. Волков С.М. Система мистецької освіти в культурі України 90-х рр. ХХ ст.: традиції, реформи, перспективи [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.01 / С.М. Волков; Нац. муз. академія України ім. П.І. Чайковського. – К., 2003. – 20 с.
9. Попик О. І. Розвиток художньої освіти на Поділлі в кінці ХІХ – на початку ХХ століття [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 / О. І. Попик. – К., 2003. – 22 с.

Транслітерований список літератури:

1. Derzhavnyi arkhiv Khmelnytskoi oblasti (Dali – DAKhmO), F. R.3512, des.1, case 644. Richni tekstovi zvity pro robotu dytiachykh muzychnykh i khudozhnykh shkil za 1991-1992 n.r., Part 1, 259 p.
2. DAKhmO, F. R-3512, des.1, case 682. Richni tekstovi zvity pro robotu dytiachykh muzychnykh i khudozhnykh shkil za 1993 rik, Part 3, 131 p.
3. Dyvokrai. Naukovo-kraieznavchyi almanakh [hol. red. A. Lavreniuk]. – Khmelnytskyi: Evrika, 1998, №3, 84 p.
4. Holunskyi V. Na pochatku dorohy [Interviu z A.D. Chabanom], *Khmelnytskyi vechirniy*, 1991, №103, 3 p.
5. DAKhmO, F. R.3512, des.1, case 791. Richni tekstovi zvity pro robotu muzychnykh ta khudozhnykh shkil za 1996-1997 n.r., 210 p.
6. Ivanishyna N. Yuriv den. Pratsivnyky kultury ta osvity zavzhdy skarzhylys na neuvahu do sebe ta os nareshti do nykh diishly ruky, *Khmelnytskyi vechirniy*, 1995, №76-78, 5 p.
7. Rishennia Kolehii Ministerstva narodnoi osvity URSR vid 19.06.1991 r., protocol № 6/36 “Pro podalshyi rozvytok ta polipshennia pidhotovky robitnychykh kadriv v profesiino-tekhnichnykh uchylyshchakh respubliky dlia khudozhnykh narodnykh promysliv ta remesel”, Kyiv, pp.1-4.
8. Volkov S.M. Systema mystetskoi osvity v kulturi Ukrainy 90-kh rr.. KhKh st.: tradytsii, reformy, perspektyvy: Extended abstract of candidate's thesis: 17.00.01; Nats. muz. Akademiia Ukrainy im. P.I. Chaikovskoho, Kyiv, 2003, 20 p.
9. Popyk O. I. Rozvytok khudozhnoi osvity na Podilli v kintsi KhIKh – na pochatku KhKh stolittia: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04, Kyiv, 2003, 22 p.

Аннотация

Состояние художественного образования Хмельниччины в 1990-е гг.

Кравчук К. Г., Нагорняк Х. М.

В статье отражены основные тенденции развития и параметры функционирования системы художественного образования Украины последнего десятилетия ХХ в. на примере художественно-образовательной среды Хмельницкой области. Характеризуется влияние

модернизации на деятельность учебных заведений художественного профиля, представляющую вертикаль: детская художественная школа - училище – высшее учебное заведение, расположенных в крупнейших районных центрах и городах области.

Отмечается, что в условиях национального возрождения Украины (1990-е гг.) благодаря внесенным изменениям в учебные планы, начальные художественные учебные заведения возрождают традиции украинского искусства, в частности декоративно-прикладного искусства Подольского региона. Отстраиваются помещения художественных заведений и открываются новые школы искусств. Несмотря на экономические трудности, активизируется выставочная деятельность и проведение конкурсов детского творчества.

Рассмотрены основные этапы развития и реформирования среднего звена художественного образования, становления новых направлений профессиональной деятельности, открытие художественных и художественно-педагогических специальностей на базе педагогических училищ и училищ культуры. Указывается, что тенденция к диверсификации деятельности учебных заведений в целом способствовала активизации художественной жизни в регионе.

Ключевые слова: художественное образование, художественная жизнь, Хмельницька область.

Summary

State of Art Education in Khmelnytskyi Region in 1990-s

Kravchuk K. H., Nahorniak Kh. M.

The main tendencies of development and the parameters of functioning of the system of artistic education of Ukraine of the last decade of the XX century by the example of artistic-educational environment of Khmelnytskyi region have been reflected in the article. The influence of modernization onto the activity of educational establishments of artistic profile, representing the vertical: art school for children – college – higher educational establishment, situated in the largest district centers and cities of the region, has been characterized.

It is mentioned that under the conditions of Ukraine's revival (1990-s), owing to the changes, made in curricula, primary artistic educational establishments regenerate the traditions of Ukrainian art, in particular decorative-applied art of Podillia region. The buildings of artistic establishments have been rebuilt, and the new schools of art have been opened. In spite of the economic difficulties, the exhibition activity and conducting competitions of children's creative work have been intensified.

The main stages of development and reforming of the middle stage of artistic education, forming new directions of professional activity, opening artistic-pedagogical specialities on the basis of pedagogical and culture colleges have been examined. It is indicated that the tendency to diversification of the activity of educational establishments in general helped intensification of artistic life in the region.

Key words: artistic educational, artistic life, Khmelnytskyi region.

УДК 781:37.011.3-051

Лу Тао,

аспірантка НПУ ім. М. П. Драгоманова
(м.Київ)

Сутність поняття «виконавська майстерність» майбутніх педагогів-музикантів

В статті розглянуто різні підходи до визначення понять «майстерність», «виконавська майстерність» та уточнено їхній зміст. З'ясовано, що більшість дослідників вказують на такі характерні риси майстерності як-от: досконалість, довершеність, високий рівень володіння вміннями та навичками у певній галузі, що підносить діяльність людини до рівня мистецтва та творчості. Наголошено, що у визначенні змісту поняття «виконавська майстерність» майбутніх педагогів-музикантів слід враховувати педагогічну спрямованість їхньої виконавської діяльності на практичну реалізацію конкретних розвивальних, виховних та навчальних цілей і завдань. Аналіз наукових досліджень в означеному напрямку дозволив сформулювати та обґрунтувати власне розуміння сутності поняття «виконавська майстерність» майбутніх педагогів-музикантів.

Ключові слова: майстерність, виконавська діяльність, виконавська майстерність, вчитель музичного мистецтва, педагог-музикант.

Постановка проблеми у загальному вигляді...Учитель музичного мистецтва відіграє провідну роль у процесі художньо-творчого становлення особистості школяра. На це вказували такі педагоги-дослідники як Б.Асаф'єв, Ю. Алієв, Л. Баренбойм, Д. Кабалевський, С. Шацький,